

Fluența citirii orale – norme pentru limba română

Carolina BODEA-HAȚEGAN¹, Dorina Anca TALAȘ², Raluca Nicoleta TRIFU³

Abstract

The aim of this study is to establish reading fluency norms for preparatory students, students in first grade and students in second grade. A total of 1056 students in the preparatory class, 1977 first grade students and 1763 second grade students both from the urban and rural areas of different counties of the country were evaluated at the end of the school year using a set of tasks selected from the PEAFC probe. The results offer an overview of the oral reading fluency at the end of the preparatory class, at the end of first grade and at the end of second grade, representative for the Romanian population. Both the reading frequency and the reading errors, the accuracy of reading were recorded. The published norms can be used both by teachers and by language therapy specialists to identify students at risk to develop learning difficulties and to develop intervention plans according to the particularities of each case.

Keywords: oral reading fluency; norms; errors in reading, dyslexia, specific learning disabilities.

Abstract

Lucrarea de față își propune să prezinte norme pentru stabilirea fluenței citirii orale în limba română pentru elevii din clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a. Un număr de 1056 de elevi din clasa pregătitoare, 1977 elevi din clasa I, respectiv 1763 de elevi din clasa a II-a atât din mediul urban cât și din mediul rural din diferite județe ale țării au fost evaluați la sfârșitul anului școlar cu ajutorul unui set de sarcini selectate din proba PEAFC. Rezultatele obținute oferă o imagine de ansamblu a fluenței citirii orale la finalul clasei pregătitoare, clasei I și a II-a, reprezentative pentru populația românească. Au fost înregistrate atât frecvența în citire cât și erorile de citire, adică acuratețea cu care au fost citite cuvintele. Normele publicate pot fi valorificate atât de către cadrele didactice cât și de către specialiștii în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj în vederea identificării unor cazuri care prezintă un risc în a dezvolta dificultăți de învățare și pentru elaborarea unor planuri de intervenție în funcție de particularitățile fiecărui caz.

Introducere

Actul lexic se constituie într-un element definitoriu al progresului educațional și academic, iar identificarea de timpurie a factorilor care favorizează dezvoltarea lexiei este nu doar utilă și așteptată, ci și favorabilă dezvoltării elevului în perioada școlarității.

Influențat de frecvența cu care cititorul parcurge textul, nivelul de comprehensiune determină apetența sau refuzul elevilor de a lectura diferite texte. De aceea creșterea fluenței în citire este un prim element necesar dezvoltării unor cititori abili.

Fluența în citire poate fi privită drept un factor de progres, de aceea rezidă din această calitate și capacitate sa evaluativă. Fluența este în același timp un element definitoriu al lecturii comprehensive și un element de testare a capacității de lecturare, a nivelului la care un cititor începător se găsește și a identificării acelor cititori cu risc de a dezvolta dificultăți de citire și de învățare.

Problematika fluenței în citire este o temă necesară și de interes, subiect care a fost atins în numeroase studii de specialitate din literatura internațională, iar la nivel național și local a fost demarat prin studiile și publicațiile anterioare ale autoarelor (Hațegan, Talaș, 2014, 2016) și tinde spre dezvoltare prin noile cercetări și interpretări (Hațegan, Talaș, Bărluțiu, Trifu, 2017). Raportarea informațiilor adunate la nivel local trebuie corelate cu norme în citire raportate la nivel

internațional în vederea justificării și valorizării datelor.

Norme ale fluenței citirii orale la nivel internațional

În limba engleză normele stabilite de Hasbrouck și Tindal (2006, 2017) sunt repere recunoscute la nivel internațional. Aceste norme sunt prezentate în tabelele 1 și 2.

Tabelul 1. Numărul de cuvinte corect citite/minut (după Hasbrouck și Tindal, 2006)

Clasa	Percentile	Evaluare la începutul clasei WCPM*	Evaluarea după primul semestru WCPM*	Evaluarea finală, după cel de-al doilea semestru WCPM*	Valoarea medie a progresului săptămânal
1	90		81	111	1.9
	75		47	82	2.2
	50		23	53	1.9
	25		12	28	1.0
	10		6	15	0.6
2	90	106	125	142	1.1
	75	79	100	117	1.2
	50	51	72	89	1.2
	25	25	42	61	1.1
	10	11	18	31	0.6
3	90	128	146	162	1.1
	75	99	120	137	1.2
	50	71	92	107	1.1
	25	44	62	78	1.1
	10	21	36	48	0.8
4	90	145	166	180	1.1
	75	119	139	152	1.0
	50	94	112	123	0.9
	25	68	87	98	0.9
	10	45	61	72	0.8
5	90	166	182	194	0.9
	75	139	156	168	0.9
	50	110	127	139	0.9
	25	85	99	109	0.8
	10	61	74	83	0.7
6	90	177	195	204	0.8
	75	153	167	177	0.8
	50	127	140	150	0.7
	25	98	111	122	0.8

	10	68	82	93	0.8
	90	180	195	202	0.7
	75	156	165	177	0.7
7	50	128	136	150	0.7
	25	102	109	123	0.7
	10	79	88	98	0.6
	90	185	199	199	0.4
	75	161	177	177	0.5
8	50	133	151	151	0.6
	25	106	124	124	0.6
	10	77	97	97	0.6

Cele mai recente date despre fluența citirii orale au fost publicate de Hasbrouck și Tindal, 2017

Tabelul 2. Numărul de cuvinte corect citite/minut (după Hasbrouck și Tindal, 2017)

Clasa	Percentile	Evaluare toamna WCPM*	Evaluare iarna WCPM*	Evaluarea finală, primăvara WCPM*
	90		97	116
	75		59	91
1	50		29	60
	25		16	34
	10		9	18
	90	111	131	148
	75	84	109	124
2	50	50	84	100
	25	36	59	72
	10	23	35	43
	90	134	161	166
	75	104	137	139
3	50	83	97	112
	25	59	79	91
	10	40	62	63
	90	153	168	184
	75	125	143	160
4	50	94	120	133
	25	75	95	105
	10	60	71	83
	90	179	183	195
	75	153	160	169
5	50	121	133	146
	25	87	109	119
	10	64	84	102
	90	185	195	204
	75	159	166	173
6	50	132	145	146
	25	112	116	122
	10	89	91	91

*WCPM = cuvinte corecte per minut

Conform rezultatelor înregistrate de Hasbrouck și Tindal în anul 2017 se constată o creștere a fluenței citirii la clasele I –V comparativ cu evaluarea din anul 2006 aproape la toate nivelurile, există doar o singură excepție, la clasa a II-a, în perioada de evaluare din toamnă, la percentilul 50 se constată o scădere de 1 cuvânt/minut (de la 51 de cuvinte înregistrate în anul 2006, la 50 de cuvinte înregistrate în aceeași perioadă în anul 2017). Cea mai mare creștere a fluenței citirii, de 26 de cuvinte, a fost înregistrată de către elevii din clasa a III-a, la evaluarea din iarnă (percentilul 10, de la 36 de cuvinte citite/minut la 62 de cuvinte citite/minut). (Hasbrouck @Tindal 2017)

Metodologie

Designul cercetării

Pentru clasa pregătitoare a fost constituită o probă formată din 8 itemi, intitulată „*Probă de evaluare a abilităților de scris-citit la sfârșitul clasei pregătitoare*”. Ultimul item din probă constituie o listă de litere similare primilor itemi din proba PEAF (Proba de Evaluare și Antrenare a Fluenței în Citire) și are scopul de a măsura fluența în citire la finalul clasei pregătitoare. Ceilalți itemi sunt constituiți din solicitări precum scrierea numelui și prenumele, corespondență de litere inițial, respective final, corespondență cuvânt imagine, denumire imagine, comprehensiune de propoziții, cuvinte de trei silabe. Ultimul item din probă este itemul cel mai relevant pentru stabilirea fluenței în citire, specific pentru clasa pregătitoare.

La clasa I au fost selectate 4 liste de cuvinte în următoarea ordine: cuvinte

monosilabice, cuvinte bisilabice, cuvinte trisilabice și o listă cu un text care au fost aplicate elevilor la sfârșitul clasei I.

La clasa a II-a au fost selectate 3 liste de cuvinte, 1 listă de pseudocuvinte și o listă cu un text care au fost aplicate elevilor la sfârșitul anului școlar. Elevilor li s-a dat sarcina să citească cât mai multe cuvinte într-un minut (1 minut pentru lista de cuvinte monosilabice, 1 minut pentru lista de cuvinte bisilabice, 1 minut pentru lista de cuvinte trisilabice, 1 minut pentru lista de pseudocuvinte și 1 minut pentru lista cu textul).

S-a utilizat un cronometru pentru gestionarea corectă a timpului. Examinatorul a înregistrat într-un tabel datele elevului și numărul de cuvinte citite corect din fiecare listă precum și numărul erorilor înregistrate de fiecare elev. Dacă în acel minut alocat copilul a terminat de citit lista, s-a reluat lista de la capăt pentru contabilizarea numărului maxim de cuvinte pe care copilul îl poate citi într-un minut. Perioada de aplicare mai-iunie, la sfârșitul anului școlar.

Descrierea participanților

La studiu au participat 1053 de elevi aflați în clasa pregătitoare, 1977 elevi din clasa I dintre care 1023 băieți și 954 fete, un număr de 1763 de elevi din clasa a II-a dintre care 880 băieți și 883 de fete. La clasa I au participat elevi din 11 județe ale României (BN, SB, MS, CS, TM, SJ, CJ, SV, VL, DJ și MM), iar la clasa a II-a au participat elevi din 12 județe ale României (AR, BN, CJ, CS, HD, HR, MS, PH, SB, SJ, SV și VL). Similar se prezintă situația și pentru clasa pregătitoare.

În figura 1 este evidențiată participarea elevilor în funcție de mediul de

proveniență, urban și rural, pentru cele trei clase preluate în studiu.

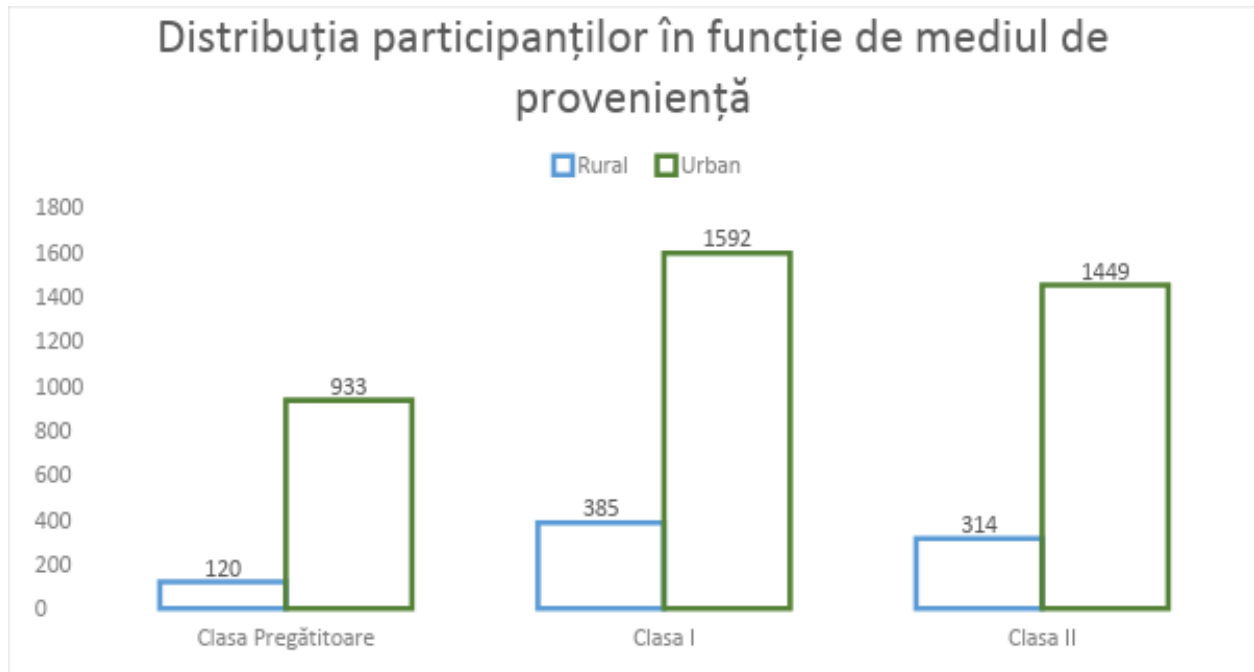

Fig. 1. Repartizarea participanților în funcție de mediul de proveniență: rural sau urban

Procedura

Pentru clasa I și clasa a II-a au fost utilizată proba PE AFC, probă construită și validată de către autoare (Hațegan, Talaș, Bărluțiu, Trifu, 2017), iar pentru clasa pregătitoare a fost construită o probă care să poată surprinde stadiul optim de dezvoltare a limbajului, la nivelul vârstei școlare. Ambele probe respectă specificitatea limbii române, fiind constituite în acest sens.

Aceleași liste de cuvinte selectate din PE AFC însoțite de indicațiile referitoare la colectarea datelor și de tabelul în care urma să se colecteze datele au fost trimise terapeuților și cadrelor didactice din diferite județe ale României. Paralele s-au

trimis proba pentru clasa pregătitoare, respective „Probă de evaluare a abilităților de scris-citit la sfârșitul clasei pregătitoare”. Proba conține o fișă de cotare putându-se marca rezultatul la fiecare dintre itemii cuprinși în probă.

Datele au fost colectate la sfârșitul anului școlar, în perioada 15 mai-15 iunie și au fost prelucrate cu ajutorul programelor statistice și de gestionare a bazelor de date, respective Pachetul Office – Excel și Word și Programul SPSS variant a21.

Rezultatele înregistrate

În tabelul 3 sunt prezentate datele obținute pentru fluența în citire înregistrată la finalul clasei pregătitoare.

Statistică clasa pregatitoare

Media/Mean Deviația standard N

		Std. Deviation	
Fluență- litere	57.78	21.584	1053
Erori în citire	2.21	3.348	1027

La sfârșitul clasei pregătitoare a fost înregistrată o medie de 57.7 litere citite/minut și o medie de 2.21 de erori/minut.

În tabelul 4 sunt prezentate rezultatele, fără eliminarea valorilor extreme.

Tabelul 4- Valorile medii ale fluenței în citire dependente de materialul lingvistic utilizat la clasa I (Bodea Hațegan, Talaș 2015, p.229)

	N	Minimu m	Maximu m	Mean	Std. Deviation	Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error
Mono_Corecte	1977	0	120	43,96	23,962	1,404	,110
Bis_Corecte	1977	0	120	40,73	23,264	2,042	,110
Tris_Corecte	1977	0	120	29,22	20,545	6,737	,110
Text_Corecte	1977	0	158	44,20	30,536	2,409	,110
Valid N (listwise)	1977						

La sfârșitul clasei I, cele mai mari valori au fost înregistrate la citirea textelor, o medie de 44.20 cuvinte/minut, iar cele mai mici valori au fost înregistrate la citirea cuvintelor trisilabice, respectiv

29.22 cuvinte/minut. Media numărului de cuvinte monosilabice citite/minut este cu 3.23 mai mare decât media numărului de cuvinte bisilabice citite/minut.

Tabelul 5 - Valorile medii ale fluenței în citire dependente de materialul lingvistic utilizat la clasa II (Bodea Hațegan, Talaș 2018, in press)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Mono_Corecte	1763	0	125	62.70	.525	-.081	.117
Bis_Corecte	1763	0	126	57.95	.515	.042	.117
Tris_Corecte	1763	0	132	41.50	.462	.839	.117
Pseudo_Corecte	1763	0	64	22.27	.247	.509	.117
Text-corecte	1763	0	189	71.69	.772	.643	.117
Valid N (listwise)	1763						

La sfârșitul clasei a II-a, cele mai mari valori au fost înregistrate la citirea textelor, o medie de 71.69 cuvinte/minut, la fel ca și la clasa I. La această clasă, cele mai mici valori au fost înregistrate la citirea pseudocuvintelor, respectiv 22.27 itemi/minut. Media numărului de cuvinte monosilabice citite/minut este cu 4.75

mai mare decât media numărului de cuvinte bisilabice citite/minut.

Relevante sunt rezultatele care indică numărul de erori înregistrate de participanții la studiu de normare a fluenței în citire pentru intervalul de vârstă – clasa pregătitoare – clasa a II. În tabelul 6 se prezintă situația comparativă

a numărului de erori înregistrate/ per itemi.

Tip item	Clasa pregătitoare		Clasa I-a		Clasa a II-	
	Mean	Std. dev.	Mean	Std. dev.	Mean	Std. dev.
Citire litere	2.21	0.33	-	-	-	-
Citire cuvinte monosilabice	-	-	1.72	1.63	2,07	.050
Citire cuvinte bisilabice	-	-	1.49	1.42	2,2	0.53
Citire cuvinte trisilabice	0.16 identificate	-	1.77	1.56	2,6	0.54
Citire pseudo-cuvinte	-	-	-	-	4,15	0.78
Citire texte corecte	-	-	2.74	1.91	3,58	0.7

Discuții pe baza rezultatelor prezentate

Potrivit datelor prezentate în tabelele 3, 4 și 5 se constată o îmbunătățire semnificativă a fluenței citirii la toate

listele de cuvinte. În tabelul 6 este prezentată diferența înregistrată între normele de la clasa I și clasa a doua, în funcție de materialul lingvistic utilizat.

Tabelul 6. Diferența între valorile medii ale fluenței în citire înregistrate între cele două clase dependente de materialul lingvistic utilizat

	Cuvinte monosilabice	Cuvinte bisilabice	Cuvinte trisilabice	Text
Clasa I	43.96	40.73	29.22	44.20
Clasa a II-a	62.70	57.95	41.50	71.69
Diferența	+18.74	+17.22	+12.28	+27.49

La citirea listelor de cuvinte monosilabice se constată o îmbunătățire a fluenței citirii de la 43,96 de cuvinte citite corect/minut la clasa I, la 62.70 de cuvinte citite corect/minut, diferența fiind de 18,74 de cuvinte. În ceea ce privește citirea cuvintelor bisilabice se

constată o diferență de 17,22 de cuvinte între clasa I și clasa a doua, la clasa I media este de 40.73 de cuvinte, iar la clasa a doua media este de 57,95. O diferență mai mică între mediile înregistrate la cele două clase, se constată la citirea cuvintelor trisilabice, această diferență

fiind de 12,28 de cuvinte. Cea mai mare diferență între mediile celor două clase se constată la citirea textului, la clasa I media a fost de 44.20 de cuvinte/minut iar la clasa a II-a media a fost de 71.69 de cuvinte/minut, diferența fiind de 27.49 cuvinte/minut.

O importanță deosebită în analiza datelor o are numărul de erori. Se poate constata că numărul de erori se situează în jurul valorii de 2 atingând o medie maximă de 4. Important este de precizat că numărul de erori se află într-o relație directă cu creșterea fluenței. Pe măsură ce crește fluența în citire, la clasa a II-a crește și numărul de erori. Deși la o primă analiză această informație pare contradictorie și neclară, ea confirmă în realitate o tendință normală în dezvoltarea citirii. Acest lucru se poate traduce prin faptul că o data cu înaintarea în vârstă, către clasa a II-a crește fluența de citire, dar cresc și erorile pentru că textul nu este în realitate redat cu acuratețe. Pe măsură ce cititorii se familiarizează cu literele au tendința de a intuit și chiar a „ghici” ce se ascunde sub o formă grafemică. Ori acest lucru, deși constituie o strategie utilă de creștere a fluenței, afectează acuratețea citirii. Elevii tind să globalizeze citirea nu să analizeze redarea grafemică. Acest lucru nu are valențe negative asupra lecturii textelor pentru discipline din sfera CLR (comunicare în limba română) ci mai degrabă lipsa acurateței în citire va afecta performanța la discipline precum MEM (matematică și explorarea mediului). Ipoteza conform căreia elevii de clasa a II-a tind către o citire globală este susținută și prin numărul crescut de erori în redarea pseudocuvintelor. Este evident că în imposibilitatea de atribuire

a unui sens, elevul este nevoit să realizeze o analiză și o sinteză grafemică, ori acest lucru presupune exact reducerea fluenței și creșterea numărului de erori. La fel și în cazul textelor elevii de clasa a II-a au tendința de a crește fluența pentru că apare semantica și sensul la nivelul textului, dar în același timp tind să facă mai multe erori, tocmai datorită strategiei intuitive.

Este de așteptat ca începând cu clasa a III-a și cu continuarea ciclului primar să constatăm o creștere a fluenței în citire, dar și o creștere a acurateței textului, pe măsură ce cititorii devin mai experimentați.

Concluzii

Normele pentru fluența citirii orale prezentate pentru clasa I și a II-a pot fi utile atât în screening-ul dificultăților de învățare, dar și în monitorizarea progresului înregistrat de elevi. Prin oferirea unui grafic vizual, elevul este motivat să participe la activitatea de intervenție și își dorește de fiecare dată să își depășească propriul record. Fișa de cotare utilizată de fiecare dată când este aplicată PE AFC îl motivează pe elev să continue activitatea de intervenție deoarece în grafic el poate observa cu ușurință progresul înregistrat.

În ceea ce privește proba de evaluare a abilităților de scris –citit pentru clasa pregătitoare, aceasta oferă un punct de pornire pentru nivelul la care ar trebui să se situeze elevii. Și, proiectând în viitor, ar putea constitui un instrument de screening necesar identificării elevilor la risc de a dezvolta tulburări de învățare.

De aceea se recomandă extinderea cercetării și la celelalte clase primare

pentru a oferi norme ale fluenței citirii la toate clasele de la ciclul primar.

Bibliografie:

Bodea Hategan C., Talas D., Costea-Bărluțiu C., Trifu R.(2017). Reading Fluency: Normative Data for Romanian Speaking Population, *Social Welfare Interdisciplinary Approach*,7 (2). DOI: 10.21277/sw.v2i7.302

Bodea Hațegan, C., Talaș, D. (coord.) (2016). *Fluența verbală. Direcții teoretice și aplicații psihopedagogice/Verbal Fluency. Theoretical Directions and Practical Approaches*, Revised Edition, Gatineau Symphologic Publishing/Argonaut, Canada/Cluj-Napoca, p. 267, ISBN: 978-973-109-615-5/978-988192-05-5

Bodea Hațegan, C., Talaș, D. (coord.) (2014). *Verbal fluency. Theoretical directions and psychopedagogical practice*, Cluj University Press, Cluj-Napoca, p. 211, ISBN: 978-973-595-744-5

Hasbrouck, J. & Tindal, G. (2017). *An update to compiled ORF norms* (Technical Report No. 1702). Eugene, OR, Behavioral Research and Teaching, University of Oregon. <http://www.brtprojects.org/>

Hasbrouck, J., & Tindal, G. A. (2006). Oral reading fluency norms: A valuable assessment tool for reading teachers. *The Reading Teacher*. 59(7),636-644.

Hasbrouck, J. E. & Tindal, G. (Spring, 1992). Curriculum-based oral reading fluency norms for students in grades 2-5. *Teaching Exceptional Children*, 24(3), 41-44.

¹ Conf. univ. dr., Departamentul de Psihopedagogie Specială, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca; E-mail:

carolina.bodea.hategan@gmail.com

² Asit. Asoc. Dr. Departamentul de Psihopedagogie Specială, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca; tdorina@yahoo.com

³- Asist. Univ. Dr., UMF Iuliu Hațieganu Cluj-Napoca, Departamentul de Educație Medicală, Disciplina de Psihologie Medicală.

E-mail: trifu.raluca@umfcluj.ro